

Je možné v lete slušne sa obliecť alebo kresťanský sprievodca cudnosťou v horúcich letných mesiacoch

Peter Kwasniewski

7. júla 2021 ✝ Spoločnosť

Každý rok, na začiatku horúcich letných mesiacov, vyvstáva problém cudnosti v obliekaní, keďže, ako sa zdá, západní ľudia strácajú aj tie minimálne morálne zábrany a spoločenské zvyky, ktoré kedysi zaručovali trochu sebaúcty a ohľaduplnosti voči ostatným. Potrebujeme morálnu revolúciu, aby sme pochopili o čo ide, pokiaľ ide o cudnosť. Je jasné, že to bude ťažké a možno nebudeme schopní zvrátiť trend dnes prevládajúcej kultúry, pre ktorú je správnejším výrazom skôr anti-kultúra. Tieto pojmy je však určite možné obnoviť v kresťanských spoločenstvách, pokiaľ nebude chýbať odvážna ochota pristupovať k tomuto problému s rozvahou, jasnosťou a pokojom.

Zdroj: wikimedia commons

Podľa sv. Tomáša Akvinského je pojem „skromnosť“ v obliekaní, reči alebo správaní odvodený od pojmu *umiernenosť*, čiže, keď niečo robíme vhodným, premysleným spôsobom, ktorý je stredom medzi extrémami. V tomto prípade sú extrémami na jednej strane nemravnosť (dnes oveľa bežnejšia) a na strane druhej prudérny či nezdravý ostych.

Podobne ako všetky mravné cnosti, aj cudnosť nielenže umožňuje, aby človek niečo požadoval a vybral si, čo je správne, ale nás k tomu *pobáda*; stáva sa druhou prirodzenosťou. Sv. Tomáš by nám tiež pripomenul, že cudnosť nám pomáha *oceniť* telesné dobro na náležitom mieste. Keď si to osoba, miesto a čas vyžadujú, vášň žiadostivosti je dobrá, je nástrojom cnostného konania v súlade s Božím zámerom.

Cudný človek je ten, ktorý svoje činy a vystupovanie dokáže ovládať, má dobrý úsudok o tom, čo je vhodné, pevnú kontrolu nad svojimi citmi, pokojnú schopnosť vyjadrovať seba a byť „sebou“ bez toho, aby vyzdvihoval svoju osobu. Skutočná cudnosť teda začína v duši a až neskôr si ju všimne oko alebo ucho. Táto vnútorná cudnosť spočíva v živote spôsobom, ktorý je pokojný, jemný, úctivý a čistý. Obliekanie si slušných šiat, či vyhýbanie sa nemravnému tancu, je iba vonkajším odrazom tohto vnútorného stavu.

Moderné západné spoločnosti odhodili cudnosť, ktorá je pre zdravie spoločnosti najviac potrebná: obliekanie sa a vystupovanie spôsobom, ktorý zo strany opačného pohlavia nevzbudzuje nevhodnú pozornosť – pozornosť živočíšnu, majetnícku, reduktívnu. Je jasné, že populárna je opačná tendencia.

Je smutné, že mnohí úprimní kresťania, ktorí chcú viesť mravne čistý život, si neuvedomujú spojitosť medzi čistotou srdca a skromnosťou zvonajšku, medzi úsilím o cnosť a spôsobom, akým prezentujú svoje telo. Nevedomosť je o to prekvapujúcejšia, že táto spojitosť bola zrejmá v každej dobe – okrem našej.

Máme napríklad mladých katolíkov, ktorí sa snažia byť mravne čistí, ale naďalej sa obliekajú ako ich svetskí rovesníci, v provokatívnych či inak nevhodných štýloch. Vidíme to jasne na Svetových dňoch mládeže, kde nevhodné oblečenie nielenže je často neslušné, ale prezrádza až udivujúcu neznalosť o tom, čo je primerané pre posvätnú a slávnostnú udalosť.

Zdá sa, že moderní ľudia majú jediné kritérium: fyzické pohodlie. Čokoľvek, čo by mohlo spôsobiť hoci iba minimálne nepohodlie alebo ťažkosť, je hneď bez rozmýšľania odmietnuté. V dôsledku toho si v horúcich dňoch kresťania až príliš často osvojujú zlovyky svojich sekulárnych rovesníkov, ktorí nemyslia na to, čo by potešilo Boha, alebo ako by pomohli sebe a ostatným, aby zostali mravne čistí, ale iba na to, čo je najmodnejšie alebo najľahšie. V rámci minimálneho zdravého asketizmu by kresťania mali odmietať takéto rozmaznávanie či uspokojovanie tela. Svätý Pavol opisuje veriaceho ako toho, ktorý „*stále nosí na (svojom) tele Ježišovo umieranie, aby sa na našom tele zjavil aj Ježišov život*“. (2Kor 4,10)

Zdroj: wikimedia commons

Kto by nebol ohromený starými čiernobielymi fotografiami prvých kolonistov v trópoch, ktorí uprostred letných horúčav nosili celé oblečenie s dlhými rukávami a nohavicami? Netvrdím, žeby sme sa mali vrátiť k ich šatníku, ale nezaškodilo by nám, keby sme dbali na ich svedectvo slušnosti a životnej sile. Je jasné, že treba brať do úvahy okolnosti horúceho počasia a aktivity, ako sú dlhé výlety na čerstvom vzduchu, ale pre *každú* situáciu existujú mravné i nemravné riešenia. S našimi modernými materiálmi slušné oblečenie nemusí znamenať oblečenie neznesiteľne dusivé; napríklad je možné si obliecť šaty z moderného, ľahkého, nepriehľadného materiálu, ktoré pokrývajú ramená a siahajú ku členkom.

Nemôžeme predstierať, že to, ako sa správame, ako jeme a obliekame sa, ako sa dívame a pohybujeme, či to robíme so zdržanlivosťou alebo ľahkovážne, so zdvorilým rešpektom alebo bezmyšlienkovite, so zodpovednosťou či naivnosťou, sú z duchovného hľadiska iba nepodstatné „detaily“. Naopak, sú to veci podstatné. Aj ony budú zjavovať svetu buď Ježišov život, alebo budú propagovať protichodného ducha. Spôsob, akým človek zaobchádza so svojím telom, ako ho ukazuje a používa, veľa prezrádza o jeho duši:

o tom, čo si myslí o sebe a o druhých, čo chce od seba a od iných. Ľudia si ani neuvedomujú, v koľkých prípadoch zovňajšok vôbec neklame: médium je posolstvom.

Ako pri každej dôležitej téme, božskému zjaveniu nechýbajú ani praktické usmernenia: „*Chceme teda..., aby ženy boli v odeve ozdobenom cudnosťou a nech sa krásia skromnosťou, nie pozapletanými vlasmi, zlatom a perlami alebo drahými šatami, ale ako pristane ženám, ktoré vyznávajú nábožnosť, dobrými skutkami.*“ (1Tim 2, 8–10)

S kresťanským spôsobom života je neodmysliteľne spätý aj spôsob správania sa a vystupovania; je to jedna z čŕt charakterizujúca veriaceho vo svete. Cudnosť, podobne ako mierumilovnosť, hoci je predovšetkým dobrom duše, sa nezastavuje pri duši, ale vplýva na všetky aspekty spoločenského života. Moderný svet potrebuje vzory sebaovládania a dôstojnej sebareprezentácie; kresťania môžu a musia dávať príklad. Už len to, že sú bez excesov, stojí za to, aby ich ľudia poznali.

Náboženská cnosť je spravodlivosťou voči Bohu, lebo vo vernej láske Mu dávame to, čo sme schopní dať: seba, naše telá a duše. Preto je skromnosť dôsledkom náboženstva a zároveň jeho ochranou.

Svätý Tomáš hovorí, že svätosť znamená dve veci: *byť čistý a byť pevný*. „*Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha*“: blahoslavení sú tí, ktorí zachovávajú čistotu duše a tela, pretože Boha milujú celou svojou bytosťou. Pohľad na Boha, veľký cieľ a radosť kresťanského života je hlavným dôvodom, pre ktorý musíme zachovať naše srdcia, naše slová, naše hnutia a vystupovanie čisté, nepoškvrnené, jednoduché, zdržanlivé. Týmto spôsobom sa náš spôsob života pripodobňuje spôsobu života nášho Pána Ježiša Krista a do padlého, zašpineného svete prináša čosi zo žiarivej nevinnosti, jasného pokoja, večnej sviežosti Ducha Svätého.

Ako cudnosť chráni mužov i ženy pred zneužívaním, manipuláciou a zmätkom

V predchádzajúcom článku s názvom *Kresťanský sprievodca o cudnosti v horúcich letných mesiacoch* som sa venoval cnosti cudnosti a vysvetlil, prečo je v živote kresťana nevyhnutná, nie fakultatívna. Ani zďaleka nie je najdôležitejšou cnosťou, ale jej prítomnosť zamedzuje veľkému množstvu zla, kým necudnosť je zasa pozvaním pre svet hriechu.

Cudnosť je hlboká ľudská potreba, ktorú možno odmietnuť iba za cenu narušenia osobnej integrity a rozumnej sebalásky. Koľko je žien, ktorých dôstojnosť je zranená, a ktoré majú za sebou množstvo incidentov s mužmi, ktorí ich *používali* pre ich telá? Veľa pretrpeli kvôli zlej výchove, zlému vzdelaniu, zlým radám. Potrebovali cudnosť, ktorá je tak úzko spätá s faktom a s *pocitom* ľudskej dôstojnosti. Teraz, keď trpia jej neprítomnosťou, potrebujú ju ešte viac, aby znovu nadobudli svoju dôstojnosť, pocit vlastnej hodnoty, vedomie, že sú osobou, ktorá si zaslúži byť milovaná kvôli nej samej. Každý chce byť milovaný ako osoba, nie ako vec – ako „kto“, nie ako „čo“.

Zdroj: wikimedia commons

Kresťan je vyzývaný, aby ohlasoval primát božského nad ľudským a ľudského nad živočíšnym. Zdôrazňujeme, že telo, ktoré prijíma život a iskrú od nesmrteľnej duše stvorenej na Boží obraz, je prirodzene dobré a schopné svätosti.

„Vtedy Pán, Boh, utvoril z hliny zeme človeka a vdýchol do jeho nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou.“ (Gn 2,7).

„Veď ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej matky. ... Moje údy neboli utajené pred tebou, keď som vznikol v skrytosti, utkávaný v hĺbinách zeme.“ (Ž 139, 13,15)

Telo je Božím stvorením, chrámom Jeho Ducha, omyté a pomazané v krste, dostalo prísľub podielu na blaženosti pri konečnom vzkriesení. Náš zovňajšok a spôsob správania by mali vydávať svedectvo o výhradne katolíckej pravde –, ktorá je už nepochybné prítomná v Novom zákone –, že manželstvo aj celibát si vážia ľudské telo, keď je posvätené sviatosťami Ježiša Krista, ako nástroj lásky, kanál milosti, posvätný znak. *„Telo nie je na smilstvo, lež pre Pána a Pán pre telo.“ (1Kor 6, 13)*

Či už hovoríme o organickom tele, politickom tele alebo Mystickom tele, každé svojím vlastným spôsobom je jednotou zloženou z mnohých odlišných častí v hierarchickom poriadku a vzťahu. Ľudská osoba je v istom zmysle hierarchiou prvkov osobnosti: existuje v nej mnoho vrstiev či úrovní, ale nie všetky by mali byť v popredí. Radikálne antropologické rovnostárstvo, ktoré prikladá rovnakú váhu telu a duši, alebo rôznym schopnostiam duše –, keď napríklad predstavivosť či vôľu kladie na rovnakú úroveň ako intelekt – nie je o nič menej mylné, ako politické alebo cirkevné rovnostárstvo.

Telesná dimenzia, predovšetkým nahé telo človeka, má sviatosťný význam. Nahé telo je najvýraznejším darom, ktorý si manželia môžu navzájom dať. Keď *ho* dávajú, dávajú *seba*, pretože telo nie je niečo, čo ja „vlastním“, akoby to bol môj majetok, ale opravdivá časť toho, *kým som*. Ľudská osoba nie je „v“ tele, ale je *telesná*: sme vtelenými bytosťami. Čo o tom hovorí svätý Tomáš Akvinský:

„Prečo má ľudské telo toľko údov – ruky, nohy, ústa a podobne? Slúžia pre rôzne aktivity duše. Samotná duša je príčinou a princípom týchto údov a to, čo tie údy sú, je v podstate duša. Lebo telo je stvorené pre dušu, nie naopak. Prirodzené telo je určitá plnosť duše.“

Teda, telo, oveľa viac ako akýkoľvek iný možný dar, smie byť odhalené a darované iba osobe, ktorej bolo slávnostne sľúbené, dokonca tak ako Najsvätejšia Eucharistia, ktorá je pravým telom nášho Pána, a ktorú

smú prijímať iba pokrstení, ktorí sú s Kristom v láske spojení. Svätý Pavol učí, že „Žena nemá moc nad svojím telom, ale muž; podobne ani muž nemá moc nad svojím telom, ale žena.“ (1Kor 7,4)

Je dobré hlbšie uvažovať o špeciálnej sviatostnej väzbe spájajúcej manželov a všestrannej skromnosti, citlivosti duše, ktorú vyžaduje. Cudnosť je základnou cnosťou nie preto, žeby telo alebo vášne boli hanebné samé osebe, ale preto, že ich samotná dobrota a ich potenciál ako sprostredkovateľov milosti ukladajú povinnosť chrániť ich pred zneužívaním, manipuláciou a chaosom. Premýšľajte o nádherných slovách svätého Pavla. Sú také nadšené, také plné Božej lásky k všetkému, čo Boh stvoril a čo vykúpil: „*A neviete, že vaše telo je chrámom Ducha Svätého, ktorý je vo vás, ktorého máte od Boha a že nepatríte sebe? Draho ste boli kúpení. Oslavujte teda Boha vo svojom tele.*“ (1Kor 6, 19–20)

Ľudia sú vyzývaní, aby strážili tajomstvo svojej osobnosti, vzácny dar od Boha, tajomstvo, ktoré nie je určené pre nerozvážnu verejnú spotrebu. Mladým, ktorí chodia spolu, snúbencom, novomanželom, starým manželom – všetkým je daná nebeská dôvera a sú povinní ju brániť proti nepriateľským silám, ktoré ju ohrozujú. Muž a žena sú tajomstvá, ktoré si majú vzájomne odovzdávať v láske. Vnútoraná komnata nemôže zostať otvorená ako verejné ihrisko. Treba k nej pristupovať s úctou, s akou sa približujeme k svätyni a k svätostánku v chráme.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/je-mozne-v-lete-slusne-sa-obliect-alebo-krestansky-sprievodca-cudnostou-v-horucich-letnych-mesiacoch/>